



Memo

Aan Gemeenteraad
Van College van B&W
Cc
Datum 12-09-2023
Onderwerp Locatieverkenning opvang lange termijn

Inleiding

Tijdens de beeldvormende sessie van 14 september informeerden wij u over de manier waarop wij asielzoekers, statushouders en vluchtelingen uit Oekraïne opvangen in de gemeente Velsen. In het collegebericht van 11 juli liet het college uw raad weten een pas op de plaats te maken in het onderzoek naar geschikte landlocaties voor de opvang van asielzoekers op de lange termijn. De val van het kabinet maakt dat het onzeker is of de Spreidingswet er komt en zo ja, in welke vorm. Tijdens deze sessie wil het college opnieuw met uw raad in gesprek over de opdracht voor onderzoek naar opvanglocaties voor de lange termijn. We schetsen hiervoor verschillende scenario's en de uitgangspunten waaraan de locaties zijn getoetst. We vragen de raad om advies over de randvoorwaarden die zij belangrijk vinden bij het vinden van geschikte opvanglocaties voor de lange termijn en wat deze randvoorwaarden betekenen voor de keuze van een scenario.

Uitgangspunten

Met het Regioplan Opvang asiel Kennemerland beschrijft de regio hoe de gemeenten tot eind 2024 invulling geven aan de opgave om asielzoekers op te vangen. In Velsen dragen we bij door middel van de AMV (alleenstaande minderjarige vluchtelingen) opvang in Driehuis en het schip in Velsen-Noord. Het schip is een tijdelijke opvang die we tot eind 2024 inzetten. Er was daarom een besluit nodig hoe Velsen invulling wil geven aan de opvang van asielzoekers ná 2024. Aangezien opvang op land voor de lange termijn de voorkeur heeft en een onderzoek en uiteindelijk de realisatie van een landlocatie veel tijd vergt bespraken we de opdracht op 22 mei jl. in de raad. De opdracht was om in dit onderzoek in eerste instantie in te zetten op locaties De Elta en Hangraaf in Santpoort-Zuid. Maar ook andere locaties in ogenschouw te houden voor als deze twee locaties niet voldoen of niet mogelijk blijken te zijn. De opdracht van de raad was gebaseerd op verschillende uitgangspunten.

- Gemeente Velsen wil een bijdrage leveren in het opvangen van vluchtelingen;
- De beschikbaarheid van locaties op basis van de uitgevoerde locatieverkenning;
- De gewenste spreiding van kwetsbare functies over de gemeente;
- De verwachte invoering van de concept Spreidingswet.

GEMEENTE VELSEN

Met de val van het kabinet en daarbij de onzekerheid rondom de inwerkingtreding van de Spreidingswet, staat een van deze uitgangspunten op losse schroeven. Daarom wil het college opnieuw de opdracht bespreken met de raad. Indien het niet lukt om eind 2024 een opvanglocatie voor de lange termijn te realiseren, kan dit gevolgen hebben voor het schip aan de VOB-kade. Bijvoorbeeld dat het schip langer moet blijven liggen, om te kunnen blijven voldoen aan de opgave, totdat de landlocatie gereed is. Of dat we een periode niet aan onze opgave voldoen als het schip weg gaat eind 2024.

Voorwaarden die de gemeente Velsen stelt aan een opvanglocatie voor de langere termijn

Om op een humane manier opvang te kunnen bieden moet een locatie aan verschillende voorwaarden voldoen. Zo moet de locatie voor de bewoners en de omgeving leefbaar en veilig in te richten zijn. Vanuit de gemeente hanteren we een aantal randvoorwaarden om te beoordelen of locaties geschikt zijn of geschikt gemaakt kunnen worden. Het college vindt het niet wenselijk als een locatie bijvoorbeeld op of nabij een bedrijventerrein ligt. Daarnaast heeft het college de voorkeur voor een locatie in of aan de rand van een woonwijk. Dit komt de integratie van de vluchtelingen ten goede, is qua veiligheid beter te monitoren en zorgt voor nabijheid van voorzieningen, zoals een supermarkt. Ook moet het bij voorkeur gaan om gemeenteground. Verder houden we met de plaatsing van kwetsbare doelgroepen rekening met spreiding over de verschillende woonkernen en moet er voldoende draagkracht zijn in de kern. Deze randvoorwaarden zijn niet limitatief. Er kunnen andere criteria zijn die maken dat een locatie wel of niet geschikt is.

Voorwaarden die het COA stelt aan een opvanglocatie voor de langere termijn

Daarnaast hanteert het COA een aantal selectiecriteria om te beoordelen of locaties geschikt zijn of geschikt gemaakt kunnen worden. Zo moeten de ontwikkelkosten van de locatie in verhouding staan tot de capaciteit. Daarnaast moet de locatie beschikbaar zijn voor minimaal 5 jaar. Locaties die korter beschikbaar zijn vallen onder noodopvang. Ook moet de afstand tot voorzieningen zoals de supermarkt, onderwijs en het openbaar vervoer te overbruggen zijn.

Locatiegrootte

Om te waarborgen dat het COA de juiste kwaliteit en voorzieningen in de opvang en begeleiding van asielzoekers kan bieden, is een zekere omvang van locaties van belang. Dit om onder andere de juiste personeelsinzet te borgen. De omvang en looptijd is ook van belang om de bedrijfsvoering in brede zin te realiseren. Het COA hanteert daarom rondom het werven, inrichten en operationaliseren van nieuwe reguliere locaties bepaalde uitgangspunten. In principe gaat het COA uit van een locatiegrootte van minimaal 300 plekken voor een reguliere opvanglocatie. Locaties tot 500 plekken noemt het COA dan ook een kleine opvanglocatie. Deze schaalgrootte is nodig om een locatie te kunnen kopen en de benodigde voorzieningen te realiseren.

Locaties met een grootte van 100-300 plekken zijn in principe alleen mogelijk wanneer deze direct in gebruik genomen kunnen worden of als er lage ontwikkelkosten zijn. Het gaat dan bijvoorbeeld om bestaande bebouwing, zoals een vakantiepark of hotel. Een locatie onder de 100 plekken is alleen mogelijk wanneer de locatie direct in gebruik genomen kan worden en waar andere partijen personele capaciteit invullen. In de praktijk worden deze locaties vaak ingezet als AMV-locatie. Voor AMV'ers gelden andere voorwaarden voor de opvang en begeleiding. Dit vindt dan ook op aparte kleinschaligere locaties plaats.



GEMEENTE VELSEN

Spreidingswet

Eén van de uitgangspunten van de raad om het college opdracht te geven om de geschiktheid van locaties Handgraaf en Sportpark de Elta te onderzoeken was de verwachte inwerkingtreding van de Spreidingswet. Op dit moment is het, door de val van het kabinet, onduidelijk of en zo ja in welke vorm de Spreidingswet er komt. Gemeente Velsen nam tot nu toe steeds haar verantwoordelijkheid in de opvangcrisis. Ook met de val van het kabinet blijft er een opvangprobleem bestaan. Het huidige aanbod aan opvanglocaties in Nederland is onvoldoende voor de huidige en nog te verwachten instroom aan asielzoekers. De verwachting is dan ook dat er nog steeds een vorm van spreiding blijft bestaan en gemeenten hun steentje bij moeten dragen. In dit memo hebben we er voor gekozen om van het principe van spreiding uit te blijven gaan.

Indien de tweede kamer de concept Spreidingswet controversieel verklaart, dan wordt de wet behandeld wanneer er een nieuw kabinet is. Indien de tweede kamer de wet niet controversieel verklaart, neemt het demissionaire kabinet deze alsnog in behandeling. De mogelijkheid bestaat dat gemeenten dan op relatief korte termijn alsnog verplicht worden om opvangplekken te realiseren.

Overzicht locaties

Om de mogelijkheden voor duurzame opvanglocaties opnieuw met de raad te bespreken, voerden we een brede inventarisatie naar locaties uit. Hierbij is, in tegenstelling tot de eerdere inventarisatie, ook gekeken naar kleinere locaties die qua capaciteit geschikt zouden kunnen zijn voor de opvang van 125-150 mensen. Onderstaande tabel geeft mogelijke (bouw)locaties binnen de gemeente Velsen weer.

De locaties zijn geselecteerd aan de hand van de beschikbare en bij de gemeente bekende plancapaciteit. Daarbij zijn ook grote, groene open ruimten, zoals gras- en speelvelden of plantsoenen, mits in eigendom van de gemeente, meegenomen. Locaties in eigendom van de gemeente hebben de grootste potentie om op korte termijn (streven voor 1-1-2025) te realiseren, zodat de kosten (o.a. aankoop grond) en het risico (o.a. terugtrekken andere partij) beperkt blijven. Verder keken we ook naar het bestaande vastgoed van de gemeente. Omdat we hierin momenteel Oekraïense vluchtelingen opvangen en deze te klein zijn om als AZC-locatie te dienen, lieten we deze buiten beschouwing. In de tabel staan per locatie de volgende criteria:

- Locatie en plaats;
- Eigendom;
- Oppervlakte;
 - i) *Geschikt voor 125-150 mensen: 1.000m² bebouwd grondoppervlak + 4.000m² overige inrichting (ontmoetingsruimten, parkeerplaatsen, groen, sport- & spelfuncties)*
 - ii) *Geschikt voor 25-300 mensen: 2.000m² bebouwd grondoppervlak + 13.000m² overige inrichting (ontmoetingsruimten, parkeerplaatsen, groen, sport- & spelfuncties))*
- Beschikbaarheid (locatie zonder concrete plannen die op korte termijn (1-2 jaar) worden gerealiseerd en minimaal beschikbaar is voor 5 jaar);
- Ruimte voor locatie van 125-150 mensen ('kleine' locatie);
- Ruimte voor locatie van 250-300 mensen.

We sluiten de locaties waar al concrete plannen zijn voor woningbouw uit. Ook alle locaties die vallen binnen het project 'Van Pont tot Park' laten we buiten beschouwing. Voor de



GEMEENTE VELSEN

volledigheid geven we alle locaties weer in bijlage 1. Op basis van beschikbaarheid komen we uit op de volgende locaties:

<i>Locatie</i>	<i>Plaats</i>	<i>Beschikbaarheid</i>	<i>Eigendom</i>	<i>Oppervlakte</i>	<i>Ruimte voor locatie van 125-150 mensen</i>	<i>Ruimte voor locatie van 250-300 mensen</i>
<i>Bij de gemeente bekende plancapaciteit i.c.m. grote open ruimten groen, zoals gras- en speelveld of plantsoen.</i>	<i>Wijk</i>	<i>Minimaal voor 5 jaar beschikbaar vanaf eind 2024 en zonder concrete plannen die op korte termijn (1-2 jaar) worden gerealiseerd</i>	<i>Gemeentelijk eigendom</i>	<i>Oppervlakte in m2</i>	<i>Minimale oppervlakte 0,5 ha</i>	<i>Minimale oppervlakte 1,5 ha</i>
Wolff en Dekenlaan	Driehuis	Ja	ja	5.275	ja	nee
Santpoortse Dreef	Santpoort-Noord	Ja	ja	7.793	ja	nee
Zadelmakerstraat	Velserbroek	In overleg mogelijk beschikbaar	nee, Briljant Vastgoed	5.938	ja	nee
Seaport Marina	Ijmuiden	In overleg mogelijk beschikbaar	nee, Seaport, de Staat en gemeente	13.959	ja	nee
Sportveld Vellesan College	Ijmuiden	Ja	ja	9.931	ja	nee
Pegasusstraat	Ijmuiden	Ja	ja	6.457	ja	nee
Action Planet (honden uitlaatplek)	Velsen-Zuid	onbekend	nee, Staatsbosbeheer	onbekend	ja	Ja
Sportpark De Elta	Santpoort-Zuid	ja	ja	22.173	ja	ja
Handgraaf	Santpoort-Zuid	ja	nee, Pré Wonen	16.604	ja	ja
Grote Buitendijk	Velserbroek	ja	ja	52.654	ja	ja



Op basis van de locatieselectie kunnen we één of meerdere locaties vervolgens nader onderzoeken aan de hand van aanvullende criteria, zoals o.a. nabijheid van een woonwijk, nabijheid basisvoorzieningen, nutsvoorzieningen, leefbaarheid en veiligheid. Uiteindelijk bekijken we ook de aspecten natuur, water, bodem, planologie, mobiliteit, civiele techniek en stakeholders.

Toelichting per locatie

Per locatie lichten we de voor- en nadelen toe. Uit de inventarisatie blijkt dat de locaties met ruimte voor 125-150 opvangplekken geen bestaande bouw betreft en daarmee in principe al afvallen als geschikte locatie. De ontwikkelkosten van deze locaties zijn te hoog voor het beperkte aantal plekken wat hier gecreëerd kan worden. Daarnaast zijn er andere nadelen aan deze kleine locaties zoals hieronder weergegeven.



Locatie	Toelichting
Sportpark De Elta	<i>De Elta is geschikt vanwege de ruimte die beschikbaar is spreiding van belasting over de kernen en eigendom gemeente. Aandachtspunt is wel dat er een 3e voetbalveld voor Terrasvogels moet blijven. Belangrijkste nadeel is status Bijzonder Provinciaal Landschap.</i>
Handgraaf	<i>Handgraaf is geschikt vanwege de ruimte die beschikbaar is en spreiding van belasting over de kernen. Nadelen zijn dat de grond geen eigendom van de gemeente is, dat het idee is om hier 15 á 20 woningen te bouwen en de status Bijzonder Provinciaal Landschap voor een deel van het perceel.</i>
Grote Buitendijk	<i>Grote Buitendijk is geschikt vanwege de ruimte die beschikbaar is. Ook voor de spreiding van de belasting over de kernen is deze geschikt, want tegen de tijd dat de locatie gerealiseerd zou zijn, is de opvang op Platbodem beëindigd i.v.m. woningbouw. Nadelen zijn dat er ambities zijn om dit hele gebied te ontwikkelen en je dan dus op het ontwerp vooruitloopt als je een gedeelte al invult.</i>
Action Planet	<i>Dit is minder geschikt. Het ligt in natuur- en recreatiegebied Spaarnwoude, fysiek gezien is dat veel ingewikkelder (infra, afstand, flora en fauna, etc.) en het maakt ook inbreuk op de recreatieve en landschappelijke functie van het gebied. De locatie ligt niet in of aan een kern, het is een afgelegen gebied en ligt daarmee (te) ver van voorzieningen zoals een supermarkt. Een andere belemmering is dat de locatie binnen de geluidscontour ligt van de snelweg ligt. Een permanent AZC is niet mogelijk tenzij er voorzieningen worden getroffen zoals een geluidswal of speciale geluidsluwe gevels. Dit is erg kostbaar. Bij een tijdelijke bestemming (maximaal 10 jaar) is dit wel mogelijk, maar gezien de geluidscontouren niet wenselijk.</i>
Wolff en Dekenlaan	<i>Dit is ongeschikt omdat er weinig ruimte is, geregeld een parkeerprobleem in de omgeving is als er gevoetbald wordt door RKVV, de locatie pal tegenover de woningen aan de gelijknamige straat ligt zonder ruimte voor buffer.</i>
Santpoortse Dreef	<i>Deze locatie heeft nu een functie voor het structuurgroen tussen Driehuis en Santpoort. Ook heeft het de status Bijzonder Provinciaal Landschap en is daarmee onwaarschijnlijk als locatie.</i>
Zadelmakerstraat	<i>Dit is een bedrijventerrein. Eerdere verkenning i.v.m. flexwonen leverde op dat we hier, vanwege de omliggende bedrijvigheid, geen woonfunctie willen op basis van gemeentelijke randvoorwaarden.</i>
Seaport Marina	<i>Onderzoek over wat te doen met kustplaats nu een grote ontwikkeling niet doorgaat is nog (lang) niet afgerond. Locatie speelt een grote rol in recreatie strand en Marina. Geen exclusief eigendom van de gemeente en allerlei extra regelgeving vanwege buitendijkse ligging.</i>

Sportveld Vellesan College	<i>Ligt in plangebied Pont tot Park.</i>
Pegasusstraat	<i>Ligt in Zee en Duinwijk en is vanwege de beperkte draagkracht en leefbaarheid in de wijk niet geschikt als locatie.</i>

Scenario's voor onderzoek

Op basis van de inventarisatie zijn er verschillende scenario's voor het vervolgonderzoek.



Scenario 1: Locaties Elta en Handgraaf weer oppakken

In de eerste inventarisatie kwamen locaties Elta en Handgraaf al naar voren als kansrijke locaties. Uit de huidige inventarisatie blijkt ook dat de Elta en de Handgraaf ruimte bieden voor een locatie van 250-300 mensen. Deze twee locaties bieden mogelijkheden en zijn kansrijk om verder te onderzoeken. Qua spreiding bevinden beide locaties zich in een wijk waar nagenoeg geen kwetsbare doelgroepen worden gehuisvest. De draagkracht is daarmee groter. Belangrijke aandachtspunten zijn wel dat deze locaties respectievelijk geheel of deels in BPL gebied liggen. Daarnaast is sportpark De Elta in gebruik door voetbalvereniging S.V. Terrasvogels. Bij eventuele realisatie moeten we rekening houden met de uitvoerbaarheid van deze functie.

Scenario 2: Grote buitendijk onderzoeken

De Grote Buitendijk is een grote locatie en biedt qua omvang mogelijkheden voor een locatie voor 250-300 mensen. Qua spreiding ligt de Grote Buitendijk in een kern met veel draagkracht. Op dit moment vangen we op de locaties Platbodem en Spitsaak veel Oekraïense vluchtelingen op in Velsbroek. Deze twee locaties komen te vervallen omdat deze naar verwachting eind volgend jaar worden gesloopt. Een nadeel van deze locatie is dat er voor deze locatie ambities zijn om te ontwikkelen voor woningbouw. De bouw van een opvanglocatie gaat dan ten koste van woningen.

Scenario 3: Meerdere kleine locaties onderzoeken

Om de hoeveelheid asielzoekers te spreiden en het draagvlak in de buurt te vergoten, is het een optie om meerdere kleinere locaties te onderzoeken. Uit de inventarisatie blijken de locaties die we alleen kunnen inzetten voor 125-150 personen om verschillende redenen echter niet heel kansrijk. Wanneer de voorkeur ligt bij meerdere locaties, blijven de Grote Buitendijk en de Elta óf Handgraaf over om in te zetten.

Scenario 4: geen locaties onderzoeken, wachten op wettelijk kader

Aangezien het op dit moment onduidelijk is of er een wettelijk kader komt en zo ja, hoe deze er uit komt te zien, is het ook een mogelijkheid om te wachten tot er meer duidelijkheid is over het wettelijke kader. De opvangcrisis blijft echter voort bestaan en Velsen heeft eerder uitgesproken haar verantwoordelijkheid te willen nemen in de opvang van vluchtelingen. Ook weten we dat het realiseren van een landlocatie veel tijd kost. Door nu alvast keuzes te maken bereiden we ons voor op de toekomst.

Voorgesteld plan

Planning

GEMEENTE VELSEN

Nu we tijdelijk een pas op de plaats hebben gezet in het onderzoek naar de geschiktheid van locaties Elta en Handgraaf, vertraagden we de procesplanning. Dit betekent dat, gelet op de tijd die resteert, het niet realistisch is dat het gaat lukken om eind 2024 een vaste voorziening te realiseren. Als deze snelheid een belangrijk punt blijft in de besluitvorming, dan is het cruciaal dat we zo min mogelijk locaties onderzoeken. Het onderzoek naar de haalbaarheid bestaat namelijk uit een beoordeling ten aanzien van flora/fauna, bodem, stikstofdepositie, verkeer & parkeren, licht & geluid, etc. Verder is ook nog een planologische procedure noodzakelijk om af te wijken van het bestemmingsplan en de praktische en financiële haalbaarheid (door het COA) en een participatietraject met de omgeving. Dit kost allemaal tijd, geld en inzet. Als we dit voor meerdere locaties doen, dan kost dat uiteraard meer tijd, geld en inzet. Uitloop na 2024 kan betekenen dat het schip in Velsen-Noord langer moet blijven liggen om toch als Velsen aan de opgave te kunnen blijven voldoen. Dit betekent een langere belasting op de wijk Velsen-Noord. Het kan ook betekenen dat wanneer het schip eind 2024 vertrekt, Velsen tijdelijk niet aan haar opgave kan voldoen. Het college wil uitloop na 2024 zo veel mogelijk beperken en daarom inzetten op een snelle realisatie van een duurzame landlocatie. Ook is locatie Handgraaf eigendom van Pre wonen en een klein deel in particulier eigendom. Pre Wonen hield de verkoop van deze locatie tijdelijk aan, vanwege de mogelijk interesse van de gemeente. Op termijn willen zij wel duidelijkheid en anders de locatie in de markt zetten. Er bestaat dus een risico dat deze locatie na verloop van tijd niet meer beschikbaar is.



Veiligheid

Vanuit veiligheid gezien, heeft de realisatie van één opvanglocatie de voorkeur. Meerdere (kleine) opvanglocaties leiden naar verwachting tot een aanzienlijk grotere belasting. Voor elke opvanglocatie is afstemming met politie, COA, gemeente, beveiliging en evt. andere partners nodig. Dit vergt inzet op het gebied van voorbereiding, afstemming en het onderhouden van contacten. Daarnaast is afstemming met de buurten nodig. Meerdere locaties leveren ook vermoedelijk een verzwaring op, op het gebied van preventie, toezicht op de openbare orde, de inzet van politie/handhaving, monitoring van (social) media en de samenwerking met interne en externe partners. Met de verschillende opvanglocaties voor Oekraïense vluchtelingen, de AMV-locatie in Driehuis en Skaeve Huse wordt er al een groot beroep gedaan op de basiscapaciteit van de politie en lijkt het onwenselijk meerdere opvanglocaties te realiseren.

Conclusie en voorstel

We keken opnieuw met een brede blik naar locaties binnen Velsen en bespraken daarbij verschillende uitgangspunten. Op basis hiervan blijkt dat het realiseren van één opvanglocatie vanuit het oogpunt veiligheid, uitvoerbaarheid en schaalbaarheid de voorkeur heeft. Bovendien blijkt dat er geen kleinere locaties naar voren komen die erg kansrijk zijn om nader te onderzoeken. De locaties waar mogelijkheden liggen zijn sportpark De Elta, locatie Handgraaf en de Grote Buitendijk. Het college stelt voor om de uitgangspunten en randvoorwaarden, zoals geschetst in dit memo te bekrachtigen en de eerdere opdracht om locaties Elta en Handgraaf te onderzoeken weer op te pakken. Mede vanwege de overwegingen vanuit veiligheid (één locatie heeft de voorkeur), en geen conflicten met andere doelstellingen (gaat niet of nauwelijks ten koste van woningbouw) hebben deze locaties de voorkeur boven de Grote Buitendijk.